

'macarulla o agalla del roure' (G. Golon, BSCC xxxiv, 303), on deu actuar encara la influència d'algun altre mot semblant (cf. *boixa*, *bola*, *carambola* i potser alguna variant del dit *macarulla*).

DERIVATS SAVIS: *Cannabàcies*.

CPT.: *Cànem-i-llana* 'tela pageda de llana' empord., i figuradament 'col-i-patata pastada amb cansalada' berg., ripoll. (*AlcM*, *canam-*, *canem-i-*; BDC xvi, 10).

¹ Si hagués estat en -us com el cast. *cãñamo* (it. *cãnapo*, frprov. *chenevo*, i una part de les formes gallego-portugueses), hauria donat **kamo* a Ribagorça, on la -u, si no es perd del tot, s'ha de conservar com a -o, i no passa mai a -e. — ² Hi afegeixo «duos saqueletos, unus de aluda et alter de *camge*» l'any 1386, i algun altre que veig, *ibid.*, s. v. *saca*. — ³ *canapis* en set de les aplegades per Graur, *canapa* en una, *canape* en altres cinc, veg. *Rom.* lvi, 106. — ⁴ *Canapost*, poblet molt antic i en terra rica en canemars (no lluny del Daró, poc al Nord de la Bisbal), és d'origen incert. Fóra temptador d'atribuir-lo a celtes locals, trobant-se com a *Caneposto* o *Canepost* ja en docs. de 901 i de 1064, tenint en compte que -ostro- és un conspicu sufix cèltic, de caràcter sobretot local o col·lectiu, i molt descabdellat en la toponímia gascona i catalana de substrat, veg. el meu article dels *Btr. z. Nfg.* VIII (1973), 204-9. Caldria que en aquests parlars cèltics tingués una forma *KANAPPO-* que pogués donar compte de la -p- conservada, i essent el cèltic comú una llengua on a penes existia el so de p, o almenys no en mots indígenes, no sorprendria que en els acceptats excepcionalment (com en els mantinguts amb *PN > PP*) l'haguessin pronunciat amb geminada.

Caner, *canera*, V. ca *Canera*, V. canya *Caneria*, V. ca *Canesa*, *canesa*, V. cana *Canet* 'cadell', 'gosset', 'moneda de poc valor' ('joc de cartes'), V. ca *Càngola*, *cànguela*, V. càgue-la (CAGAR) *Cangrea*, V. cranc *Cangrena*, V. gangrena

CANGRÍ, argot, 'presó', mot pres del llenguatge dels gitanos, on de primer volia dir 'església', i fou després aplicat pels malfactors a un lloc on també es va a «fer penitència». Consta encara el sentit primitiu en alguna nota del S. XIX, sobre el parlar dels gitanos catalans, *BDLC* ix, 1916, p. 164. Veg. Givanel, BDC vii, 1919, 27; MLWagner, *Notes Ling. Argot Barc.*, 46-7: sembla fundada l'opinió d'aquest que en gitano vingui d'un mot persa que vol dir 'torre' (d'on 'monestir, temple').

CANGUELO, alguns *cangueli*, 'por', altre mot d'origen gitano, veg. *DCEC* i, 634b34ss., i cf. Claveria, *BRAE* xxxiii, 79, que en dóna més dades castellanés (a. 1866).

CANGUR o *canguru*, de l'angl. antiquat *kangooro* (pron. *kængurú*, avui *kangaroo*), d'una llengua indígena australiana (en català potser hauria valgut més

mantenir la forma *canguru* o *cangurú*, *LleuresC*, 20n.).

Caní, V. ca *Canial*, err. tip. (*AlcM*, BDC xx, 259) per *camial*, V. *camí* *Canic*, V. ca *Canícia*, -ície, V. *cana* *Canícula*, *canicular*, V. ca

Canigó, s'ignora l'etimologia i s'ha afimat que és aborigen. No nego que jo mateix ho tinc per probable: -ic- i -ono- són elements conspicus en topònims i mots residuals pre-romans (i cf. arrels indoeuropees pre-romanes com les incloses en els articles *cândano* i *gándara* del *DCEC* i *DECH*), però justament en un cas així em sembla excessiu de dir «etimologia segurament pre-romana», com fa *AlcM* (guiant-se per una autoritat tan magra com la de Pierre Vidal), car no deixa de ser colpidora la semblança amb el repetit nom ribagorçà *Lo Canigo*, que apareix a Calassanç, a Jusseu i al Nord de Manyanet, i que, almenys en el primer cas (crec també en els altres), és el nom d'una font famosa (la *Font del Canigo*), que per això, i per l'ús amb article, sembla derivat romànic de CANNA 'canó, canut' (és realment més antic el nom del Mont Canigó que el del vell temple o monestir de *Canigó, St. Martí de*, on ben cert hi ha hagut sempre una font coneguda?).

Canilla, V. ca *Canina*, *caninea*, *canineu*, V. ca *Canis*, V. canya *Canistell*, -istrell, -nistra, V. canasta

+CANIVELL, 'mena de pedra usada per empedrar els carrers', adaptació ocasional del fr. regional *caniveau* «pierre creusée dans le milieu pour l'écoulement de l'eau», que sembla resultar d'un encreuament de *canal* amb *riveau* 'riueta, rierolet'. En català no figura en *AlcM*, ni l'he vist en els altres diccionaris (BDC xxi, *Dfa.*, *Dag.*, etc.): el dóna com a cosa de Manresa *AGriera*, *RLiR* v, 230 (crec que és una dada comunicada per un corresponsal manresà del *Dic. de Dialectes de l'IEC*); potser és el mateix el cognom *Canivell* (que *AlcM* troba des d'Empordà i Ripollès fins a Tortosa). En francès figura ja en Th. Corneille (a. 1694); i es pot veure el que n'escriviren Bugge, *Rom.* iv, 352-3, Gamillscheg, *ZRPb.* xl, 160-2; Spitzer, *ZRPb.* xlii, 14-15; *FEW* ii, 803a, n. 1; però les etimologies que suggereixen no convencen i m'atinc a la que proposa Sainéan, *Sources Indigènes* ii, 332.

+CANO 'conducció subterrània a manera de tunelet per on passa una sèquia o braç de sèquia, o a manera de sífo, per davall d'una altra sèquia, un camí', etc., important estructura tradicional en el sistema de regatge valencià i canalització de la zona central (Horta, Ribera sobretot), ja documentat des d'antic (almenys 1506, Capbreu de Sueca, ja hi apareix el *Canó del Rei* al costat de la *Sèquia del Rei*): mot mossàrab, heretat ja sens dubte dels regs de l'època musulmana i certament morisca; prové d'un romànic primitiu *CANNUM, el mateix mot d'on van sortir el port. *cano* i cast. *caño* 'tub per a líquid' [tercer quart S. XIII, *Alex.*], 'pas o passatge subterrani' [c. 1140, *Cid*, ací potser